

... Τέτοια μιὰ βραδιά εΐτανε σὰ μὰς πρωτο-
εΐπε ὁ γέρο Βασίλης τὴν ἱστορίαν του. Κανένας δὲν
τὴν καλοῦσε ἐξὸν ἢ μακαρίτισσα, καὶ κείνη ποτὲς
δὲ μὰς τὴ δηγήθηκε. Δὲ θυμοῦμαι τί τὸν ἔκαμε τὸ
γέρο νὰ μὰς ξεμυστηρευτῇ τὴ βραδιά ἐκείνη. Ἴσως
τὸν ἐρέθισε ὁ Καπλάνης, ποὺ ὅλο τις παλικαριές του
μὰς ἐβγάζε στὴ μέση, ὅλο Τούρκους μὰς σκότωνε.
Γιατὶ θυμοῦμαι τὸν Ἀγγελάκο ποὺ γύρισε κ' εἶπε
τῆς μάννας μου, «Δὲ μὰς ἔμεινε πάλι Τούρκος. Σὰν
πράσα πάλι μὰς τοὺς πελέκησε ὁ Καπλάνης!»

Δὲν τὴν ἔχασα τὴν ἱστορίαν τοῦ γέρο Βασίλη,
καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀφήσω ἀγνώριστη.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Ο „ΑΛΑΦΡΟΪΣΚΙΩΤΟΣ“

Φίλε «Νουμά»,

Αυτῆθηκα ἀληθινὰ διαβάζοντας σὲς «Φιλολο-
γικὲς ἐπιφυλλίδες» τοῦ 354 φύλλου σου τὴν κρι-
τικὴν τοῦ φίλου κ. Πέτρου Βασιλικῆ γιὰ τὸν «Ἀ-
λαφροῖσκιοτο» τοῦ Σικελιανοῦ. Καὶ λυπήθηκα γιὰ
τὸ πικρόλογο καὶ τὸ τραχὺ τοῦ ὕφους του, τὸ σὰν
προσεβασμένο καὶ μὲ προδιάθεση θάλλεγες νὰ εἰρω-
νευθεῖ τὸν ποιητῆ, νὰ τοῦ ἀρνηθεῖ τὰ πάντα. Ἀλλὰ
ὁ κ. Βασιλικῆς, ποὺ μὰς εἰδείξε δείγματα εὐκρι-
νεύσεως στὴν κριτικὴν του, καὶ μὰς δίνει τώρα τόσον
καιρὸ τὴ λεπτότητα τῆς ἀντίληψής του γιὰ τὴν
πνευματικὴν τοῦ τόπου μὰς κίνηση, δὲν ἦταν με-
γάλη ἀδικία νὰ παραγωνίσει ἔργο ὡς τὸν «Ἀλα-
φροῖσκιοτο»; Μὰς λέγει εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὅτι
τὸ διάβασμα τοῦ ἔργου τοῦ Σικελιανοῦ τοῦ ἐστάθη
ἕνα ἀληθινὸ μαρτύριον μὰς λέγει πὼς ὁ ποιητὴς δὲν
εἶναι καὶ ἀπὸ τοὺς κοινούς (!) καὶ μὰς ὁμολογεῖ
μάλιστα ὅτι: ἔχει τέτοια χαρίσματα ὥστε θὰ ἐπλάθε
κόσμους ἂν ἤθελε νὰ τὰ μεταχειρισθῇ μὲ εὐκρι-
νεύειαν. Ὁ κ. Βασιλικῆς πλανήθηκε, παρανόησε τὸ
ἔργο. Τὸν ξάφνιασε τὸ νέο, τὸ ἐξαιρετικόν, καὶ τοῦ
ἐστάθη «μαρτύριον» ὄχι πλέον τοῦ βιβλίου τὸ διά-
βασμα ἀλλὰ τὸ ἀντίκρουσμα τῆς ζωῆς ὅπως ὁ Σι-
κελιανὸς τὴν παρουσιάζει μέσα στὸ ἔργο του. Καὶ
δὲν ἦταν δυνατό νὰ αἰσθανθεῖ κάθε ἰδιοσυγκρασία
τὴν πλοῦσια αὐτῆ ζωῆ. Ἐρεθίζεται βέβαια ἡ κρι-
τικὴ σὲ κάθε μεγάλη ἐμφάνιση ποὺ ἔρχεται νὰ τῆς
ταράξει τὰ παραδεγμένα, νὰ παρουσιάζει θαυμαστὰ
τὸ πανόραμα τοῦ εἶναι. Καὶ αὐτὸ ἐπαθε ὁ κ. Βα-
σιλικῆς. Ἐπειράχθη ἀπὸ κάποια ἰσχυρὴ χειρονο-

μία, ἀπὸ κάποια ὀρμητικὰ πετάματα, ἀπὸ κίνηση
νέων ρυθμῶν καὶ νέων εἰκόνων. Καὶ ἀφοῦ, τὸ ξανα-
λέμε, ἐστάθηκε μαρτύριον τὸ διάβασμα ἐνὸς τέτοιου
βιβλίου στὸν κριτικὸ κ. Π. Βασιλικῆ, γιατί μὰς ὁμολο-
γεῖ πὼς αὐτὸ τὸ βιβλίον ἔχει τῶς ἀρετές, ἔχει
τόσα ἐκλεχτὰ δῶρα, ὥστε καὶ νὰ μὴν ἴσχυρε κανέ-
νας νὰ τοῦ εὖρει ἀσχήμιες, ποὺ ἀντιφάσκοντες βρι-
σκει ὁ κ. Βασιλικῆς; Ἐνα ἔργο εἶναι ὠραῖο ἢ εἶναι
ἀσχημο. Δὲν ὑπάρχει μέσος ὁρος, καὶ μάλιστα γιὰ
ἔργα τῆς ζωῆς τοῦ «Ἀλαφροῖσκιοτου». Τὴ γνώμη
μου γιὰ τὸ ἔργο τὴν εἶπα στὸ «Νουμά» καὶ στὴν
«Ἀκρόπολη», ὥστε περιττὸ νὰ ἐπαναλάβω ἐδῶ τὸν
ἐξαιρετικόν μου θαυμασμό ποὺ τρέφω στὸν «Ἀλα-
φροῖσκιοτο».

Ἀλλὰ κείνο ποὺ μὲ κάνει ν' ἀπορῶ περισσότερο
γιὰ τὴν ἀλλόκοτη αὐτῆ κριτικὴ εἶναι: πὼς παίρ-
νοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ ἔργο αὐτό, ἀπὸ τὴ χειρονο-
μία ποὺ σαλεύει ἔξω μὲσα του καὶ θαυμαστά, ὁ
κριτικὸς θρηνεῖ τὴ νεότητὴ τῆς ἐποχῆς ἐδῶ στὸν τόπο
μὰς, τὴ χωρὶς ἰδανικά, χωρὶς εὐκρινεύειαν, χωρὶς
κανένα εὐγενικὸ πόθο, κ.τ.λ. διάφορα ἱερεμικὰ
τοῦ φίλου Βασιλικῆ. Παράδοξο μὰ τὴν ἀλήθειαν
ἕνα τέτοιο βιβλίον νὰ τοῦ προκαλέσει πάλι τις ἀπο-
γοητευτικὰς του σκέψεις γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ νεό-
τητα, ἐνῶ τὸ ἐναντίον ἔπρεπε νὰ τοῦ ἀποκαλύψει
κόσμους, καὶ νὰ τὸν κάμει νὰ πιστεύσει ὅτι ἀναζη-
τῇ ἢ ὁμορφιά γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἔταν τέτοια ἔργα ἔρ-
χονται στὸ φῶς!

Εἶμαι βέβαιος πὼς παρανόησε τὸ ἔργο τοῦ Σι-
κελιανοῦ ὁ κ. Πέτρος Βασιλικῆς, καὶ ὄχι μόνον τὸ
παρανόησε, ἀλλὰ νοιώθοντας τὴν ἀπείρω ἠθικὴν
ζωὴν τοῦ ποιητῆ εἰκονισμένη μέσα στὸ ἔργο συντα-
ράχθηκε, καὶ ὅλα τοῦ παρουσιάστηκαν ψεύτικα, ἐπι-
πλαστά, φτιασμένα. Καὶ ἀπορῶ μιὰ φορὰ ἀκόμη
πὼς ἡ ἀντίληψίς τοῦ κ. Π. Βασιλικῆ ἄφισε τόσον
ἀστοχὰ τὸν κριτικὸν νὰ μιλήσῃ γιὰ τὸ ἔργο. Ἀδι-
κησε τὸν ἑαυτὸν τοῦ μιλώντας τόσον ἄπρεπα γιὰ τὸ
ἔργο καὶ γιὰ τὸν ποιητῆ, ποὺ ἂν δὲν τοῦ ἀναγινω-
ρίζει ἀρετὰς ποιητικὰς δὲν ἔπρεπε νὰ σεβασθεῖ τὴν
πιθανὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ μιλήσῃ: ἀνετα
καὶ εὐγενικά; Καὶ ἡ ἀρετὴ του εἶναι πραγματικὴ.
Ὁ ἴδιος, σὰν δὲν πρόκειται γιὰ παιδαρέλια, ἀκούει
μ' ὅλη τὴ μετριοφροσύνη, καὶ μὲ τὴ διάθεση νὰ
ὠφελήθῃ ἀπὸ τὸ στοχασμὸν τῶν ἄλλων. «Ὁ «Ἀλα-
φροῖσκιοτος», μοῦ ἔλεγε ὁ ποιητὴς τις ἄλλες, δὲν
εἶναι ἡ διαθήκη μου. Τί θὰ ποῦν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἀν-
θρώποι ὅταν ἴδωσιν, ἂν ἴδωσιν, τὸ πὼς ἐργάσθηκα κ' ἔρ-

γάζομαι γιὰ ν' ἀνεθῶ στὴν ἱερὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς;
Ἀλλ' ἄς τὸ βγάλουν ἀπ' τὸ νοῦ τους, ἡ ποίησις βέβαια
βρίσκεται σὲς στάνες καὶ σὲς κορφοβούνια, ἀλλὰ
τὸ κορφοβούνι τῆς εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀν-
θρώπου. Βρισκόμαστε μπροστὰ στὴ μεγαλύτερη
ἐποχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Θὰ ρῆξω πρῶτος ἐγὼ τὴ φι-
λολογικὴ ψευτιά ἀπὸ πάνω μου. Ὁ καιρὸς θὰ δεί-
ξει ἂν ἔχω μιὰν ἀπιστολή. Ὅσο γιὰ τὸν «Ἀλα-
φροῖσκιοτο», δὲν τὸν θυμοῦμαι πιά πρὸς γιὰ τὴν
ἀκέραιον εὐκρινεύειαν τῆς σύλληψής του.»

Ἐγὼ τοῦλάχιστο, φίλε μου Βασιλικῆ, πιστεύω
στὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ τοῦ ἔργου, καὶ ἀναφρονῶ γιὰ
τὸ Σικελιανόν, καὶ δὲ θὰ μετανοήσω ποτέ: «Ἐτοι-
μάζετε τὴν ὁδὸν Κυρίου: εὐθείας ποίητε τὰς τρίβους
αὐτοῦ».

Σ. Π.

Η ΑΝΟΙΣΙΑΤΙΚΗ ΠΡΟΖΑ

Ε Η Μ Ε Ρ Ω Μ Α

Ἐνα κόκκινο φόντο, κόκκινο βαθύ, ἄλοικο,
φλογερό, πιὸ σαρκαστικὸ ἀπὸ πορφύρα καὶ πιὸ πρόσ-
χαρο ἀπὸ ρουμπίνι, ἀπλωνότανε ὁλοένα πηχτότερο,
ὁλοένα σαρκινώτερο, μπροστὰ σ' ἀνοικτὰ μὰς μά-
τια καὶ ἀνάμεσα τοῦ ἐπρόβαλαν παράξενες μορφές,
ἀσχημες, τραγικὰς, μορφές ποὺ σαρκινώτανε τὸ
θλιβερό μὰς ὄνειρον τὴν ὥρα ποὺ ἡ χλωμότατη Μαρ-
τιάτικη αὐγὴ ἐξέσκιζε τὸ νυχτερινὸ πέπλο.

Ἐξω εἶταν κάποια συγγενιά, ἴσως καὶ νὰ φιλό-
βρεχε. Τὰ μεγάλα τζάμια τῆς ἐρημῆς μπυραρίας
εἶχαν ἀρχίσει νὰ πρασινίζουσαν. Ἐμῶστε ὅλοι ἀποκα-
ρωμένοι. Κάποιος ἀπὸ μὰς παραλαλοῦσε μουρμου-
ρίζοντας θλιβερώτατα λόγια.

Ἀπὸ τῆξο ἀνοιγμὰ τῆς πόρτας μπῆκε μιὰ
φιλόλιγγη γυναίκα, ὁμορφοστολισμένη, φιλόλιγγη
καὶ λυγρὴ, κρατώντας ἀπὸ τὸ χέρι τὸν καθαιρέ-
της. Ἡλιοὶ καὶ ἀστερισμοὶ ἔλαμπαν τὰ πολύτιμα πε-
τράδια στὰ μικροῦλά δάχτυλά της. Τὸ τραπεζάκι
τοῦς γύμισε σὲ λίγο ἀπὸ πράσινες μπουλιές μ' ἀση-
μένιους λαμπροὺς, λεπτὰ καὶ ψηλά πετῆρια, σιφὸν
γκαστρομένα. Ἐνα γέριον γκαρσόνι, νυσταγμένο,
τοὺς σέρβιρε.

Ὅμως κανεὶς μὰς δὲν τοὺς ἐδλεπεν ἀληθινά.
Εἶχαμε ὅλοι τὴν ἀσάλευτη πεποίθησιν πὼς ἐξω ἀπὸ
τὸν κύκλο τοῦ ὄνειρου μὰς δὲν ὑπῆρχε τίποτα ζων-
τανόν. Εἶχαμε φιλιωθῇ γιὰ πάντα μὲ τις παράξενες
μορφές του. Κι ὁλόγυρά μὰς πάντα τὸ ἴδιο κόκκινο

Ὁρέστης ἀπάνω στὸ μπράτσο του τὸ κορμὶ τῆς
Χρυσούλας ὅλο νὰ πίπτει καὶ νὰ σπᾷ.

— Τίποτα, τίποτα...

Μὲ μιὰ κίνηση ἀδέξια καὶ ἀστόχαστη ἄρπασε
τὸ χαρτί καὶ τὸ τσαλάκωσε στὰ χέρια της. Ἡ
καρφίτσα τῆς κάρφωσε τὰ δάχτυλα, μὰ δὲν ἔ-
νοιωσε τίποτα.

— Τί χαρτί 'ναι αὐτό; γιατί τὸ κρύβεις; θέλω
νὰ δῶ!

Ἄρπαξε τὸ χέρι της ὁ Ὁρέστης νευρικός καὶ
πολέμησε νὰ τῆς τὸ ἀνοίξει.

— Μὴ, μὴ... Ὁχι, Ὁρέστη! Ὁρέστη μου!
φώναξε ἡ δύστυχη σφίγγοντας ἀπελπισμένα τὸ
χέρι της.

— Θέλω νὰ δῶ! Θέλω νὰ δῶ! Εἶτανε κορφο-
μένο ἀπάνω μου! Θέλω νὰ δῶ!

Τὴν κρατοῦσε καὶ τῆς πλήγωνε τὸ χέρι καὶ αὐτὴ
ἀπελπισμένη ἔφησε τὰ δάχτυλά της ν' ἀνοίξουσαν
καὶ ἀπλωσαν τὰ δύο της τὰ μπράτσα ἀπάνω στοὺς
ὤμους τοῦ Ὁρέστη.

— Ἀγάπη μου, δὲν εἶναι τίποτα, τίποτα...
Μὴ λυπηθεῖς, Ὁρέστη μου!

Κι αὐτὸς τὴν παραμέρισε μ' ἕνα κίνημα σκληρὸ
τοῦ χεριοῦ του καὶ ξετύλιξε τὸ χαρτάκι. Τὰ γράμ-

ματα τὰ κόκκινα πετάχτηκαν σὰ φλόγες καὶ τοῦ
κάψανε τὰ μάτια.

Μιὰ φωνὴ στριγγιά ἀνέθηκε στὸ λαιμό του, μὰ
σφάχτηκε ἐκεῖ ἀπὸ κάποιο δίκικο μαχαίρι.

Γύρισε ἀπότομα πίσω τὸ κεφάλι κ' ἡ πρώτη
του ὀρμὴ τὸν ἐπρωξε νὰ τρέξει νὰ γυρίσει πίσω,
νὰ τοὺς βρεῖ, νὰ φωνάξῃ, νὰ βρῖσει, στὰ χέρια του
μέτα ἔνοιωθε τὴν πρωτόγονη νυσταλιτικὴ λαχτάρα
τῶν χερῶν ποὺ δέρνουνε. Κ' ὕστερα στράφηκε πάλι
μπροστὰ καὶ ἄρχισε νὰ δρασκελίζει γρήγορα γρήγορα
τὸ δρόμο, σὰ νὰ τὸν κυνηγοῦσαν κανεὶς. Λές καὶ
βιαζότανε νὰ πάει κάπου σὲ καμιὰ γωνιά παρά
μερῆ, νὰ μὴν τὸνε δεῖ κανένας, νὰ μὴν τὸν ἀκούσει
ψυχὴ καὶ νὰ πῆσει χαμῶ καὶ νὰ κυλιστεῖ καὶ νὰ
φονάξῃ κ' ὕστερα νὰ σκύψῃ τὸ κεφάλι του ἀνά-
μεσα στὰ γόνατά του καὶ ν' ἀρχίσει νὰ κλαίει, νὰ
κλαίει, νὰ κλαίει: (Τί θὰ γενῶ; τί θὰ γενῶ; ποῦ
θὰ πάω... μοῦ φαίνεται θὰ τρελλαθῶ!)

— Ὁρέστη μου! Ὁρέστη μου!

Ἐτρεχε πίσω λαχανιασμένη ἡ Χρυσούλα, σέρ-
νοντας μαζί της καὶ τὸ Γοργίσι, ποὺ εἶχε σαστίσει
καὶ δὲν ἤξερε γιὰ ποῖο λόγο νὰ φωνάζουσαν ἔτσι καὶ
νὰ τρέχουσαν.

Κ' ἔβρεχε. Ὅλο ἔβρεχε. Μισερωμένες φτάνανε

τώρα οἱ φωνές καὶ τὰ γέλια. Εἶχανε ὅλοι οἱ σπου-
δατοὶς κυκλώσει τὸ μνημὸν τοῦ Κοραῆ κ' ἕνας εἶχε
παλώσει ἀπάνω στὰ κάγκελα κ' ἔβαζε γύρω στὴν
προτομὴν τὸ μεγάλο, τὸ βαρὶ σὰν κατὰρξ στεφάνι.
Κάπου κάπου ἀκουγότανε μερικὲς ἀλάκαιρες ἀμι-
σέρωτες λέξεις.

— Πιὸ κάτω! σιγά! θὰ τὸ σπάσεις, βλάκα!

— Οὐ καημένοι, σωπάτε!

— Διόρθωσε τὴν κορδέλα! Τὴν κορδέλα! Ἐτσι!
Ὁχι ἔτσι!

— Στραβὸς εἶσαι; Νὰ φαίνονται τὰ γράμ-
ματα!

— Σὺσσ!

Ἐπεσε βαρῶ σιωπῇ. Ἐκόνου μιὰ φωνὴ ρητο-
ρικὰ μεγαλόστομη ὑψώθηκε. Φαίνεται, ἐκεῖνος ποὺ
ἀνέβηκε στὰ κάγκελα νὰ κρεμάσει τὸ στεφάνι, σὰν
τέλειωσε τὴ δουλειά του, σκέφτηκε πὼς ἡ θέση του
τοῦ ἐπιβάλλει νὰ κάμῃ ἕνα ἀστεῖο. Κι ἄρχισε νὰ
μιμῆται τὴ φωνὴν τοῦ Ὁρέστη καὶ νὰ τὸν κοροῖ-
δεύει.

Ἡ φωνὴ δυνατῇ ἐσκίζε, σὰ λόγχη, τὴ σιωπῇ,
κοφτερὴ καὶ ἀσταλεία. Ἄθελα στάθηκαν, κρατών-
τας τὴν ἀναπνοή τους, ὁ Ὁρέστης κ' ἡ Χρυσούλα
γιὰ ν' ἀκούσουσαν. Κι ἀκούσαν: (Ἀκολουθεῖ)